'Schilderen met glas'
over de glaskunst glas-design van Daan Lemaire
door J. Homacher

Daan Lemaire schildert in glas

Het glasbeeld is in wezen sierkunst. De glaskunstenaar die dit bij voorbaat negeert vervalt gauw in willekeurige sierlijke maaksels. Dat glassculptuur in wezen sierkunst is wordt heel goed begrepen door de vele glasgaleries in den lande, maar helaas een beetje te sierlijk. U zal daar niet gauw de glaskunst tegenkomen die robuust is, intuïtief ontstaan en met een eigen persoonlijke signatuur. Daartoe behoort dus wel de lyrische en eigenzinnige glaskunst van Daan Lemaire, die van de grond af aan jarenlang werd opgebouwd vanuit eigen kijken, doen en toetsen...

Daan Lemaire is zich sterk bewust van de vele mogelijke verleidingen van het materiaal glas, want hij is schilder èn glaskunstenaar. Zijn abstracte schilderijen en voornamelijk zijn vele gouaches op papier voeden zijn glasbeelden, en omgekeerd werkt het glas weer terug op zijn schilderkunst. Een solide basis om de kleur in toom te houden.
Ik heb met eigen ogen gezien hoe uitgebreid hij allerlei glazen kleurstaaltjes over elkaar heen legde en tegen het invallende raamlicht hield, om zo de verschillende kleurmengingen onderling te kunnen vergelijken. Al mopperend dat het 'nieuwe Amerikaanse glas zo hard van kleur was', vergeleken met het oude Oost-Europese, dat helaas niet meer geleverd wordt.

Daan Lemaire is een kunstenaar die als schilder de 'sier' van het glas slechts langzaamaan is gaan accepteren als een te respecteren kunstterrein. Pas nadat hij zijn ruimte en zijn regels had veroverd om zijn schilderverbeelding carte blanche te kunnen geven binnen de vele mogelijkheden die de techniek van het glas-appliqué en later de glas-fusion biedt. Met zijn verbeeldingskracht zijn we in de wondertuin beland waar soms zelfs goden worden gesignaleerd die er hun scheppingskracht vandaan moeten halen. Zijn techniek van het glas-appliqué gebruikt twee dunne lagen gekleurd glas, gelijmd tegen de beide zijden van een heldere glaskern. Beide gekleurde kanten zijn samengesteld uit vele passend uitgesneden partijen, waarmee in één glasbeeld vele verschillende kleurmengingen kunnen worden gemaakt.

Een glassculptuur van Lemaire schat ik al gauw op zo'n 30 tot 40 verschillende kleurtinten, allemaal kristalhelder en intens van kleur. Fijne gedoseerde kleurmengingen sterven niet uit in het glas, waar dat in olie- of acrylverf wel kan gebeuren, maar ze geven het glas-beeld juist de mogelijkheid tot een heldere subtiliteit die in de andere kunsttoepassingen niet te realiseren is. Jacoba van Heemskerck eindigde haar oeuvre niets voor niets met het glas-in-lood, in haar zoektocht naar de grootst mogelijke transparantie. en niet toevallig koos en verzamelde de abdij van Cluny vele massa's edelstenen en diamanten om het ideale licht van de schepper in deze wereld te laten weerschijnen. Het licht Gods.

Sierkunst dus, want het oog wordt werkelijk verwend door de transparante kleurwerking van het glas. En de verleiding voor de sensibele glaskunstenaar om het hier maar bij te laten is dan ook groot. Niet bij Daan Lemaire, die in de laatste jaren steeds duidelijker alle hoeken in de kamers van zijn verbeelding is gaan

gebruiken. Om zo tot heel uitgesproken kleurrijke beeld- en kleurvormen te komen die ondanks hun eigen kracht - en vaak dankzij -, ook het beeld in zijn geheel mee helpen opbouwen. Hierin balanceert hij op het scherp van de snede: in enkele beelden laat hij rococo-achtige omtrekvormen ontstaan, die als grillige handen of takken omhoog kronkelen, om in een volgende serie beelden weer gas terug te nemen met meer ingehouden vormen, of door subtieler kleurgebruik toe te passen en door de contrasten zachter te houden. Met deze zwenkende bewegingen binnen zijn werk verovert hij de vrije ruimte waarin zijn verbeelding kan zwerven en zoeken, zich kan hechten en los kan laten. Zijn kleurlijnen binnen in de beelden (ontstaan door uiterst lichte maar soms ook zwaardere contrasten) zijn ademloos spannend om te volgen en ze blijven lang verrassen. Door zijn glasbeelden zweven verwijzingen naar bomen, landschappen, luchten of mensfiguren, maar zo terloops dat niets hiervan het gehele beeld kan domineren. Wel verwerft de kleuren-toverij hiermee een bindende kracht, omdat het werk zo stevig op zijn voeten blijft staan. Het materiaal van het glasbeeld en de losse, zwervende verbeelding zijn onscheidbaar in de glas-sculpturen van Daan Lemaire. Ze vormen samen de glas-sculptuur.

De laatste jaren is Lemaire overgestapt naar de glas-fusing, een techniek waarbij verschillende lagen glas over elkaar worden gelegd en in de oven worden versmolten tot één geheel; er is nu geen lijm meer nodig. Het gefused glas (gesmolten glas) geeft Daan Lemaire de mogelijkheid om veel vrijer te schilderen in het glas, om meer kleuren te laten vermengen en te laten overlopen in elkaar. Zijn glaskunst is hiermee nog meer intuïtief geworden, zowel lijn als kleurvlakken spelen nu even gretig mee om de opkomende fantasie tot zichtbare realiteit neer te zetten.

Fons Heijnsbroek / alias J. Homacher